

G

št. 3

72-73

A

L

E

B

GALEB MLADINSKA REVIJA

LETNIK XIX

ŠTEVILKA 3

DECEMBER 1972

VSEM ŠOLARJEM, UČITELJEM
IN SODELAVCEM VESELE BO
ŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO
NOVO LETO
ŽELI GALEB

Vsebina

Griša Koritnik: Božična	49
Ksenija Prunk: Hodimo v koledo	49
Vojan Arhar: Zapiski veselega vrabčka	50
Slavo Štine: Božič	56
Fran Roš: Lahko noč	56
Danilo Gorinšek: Pes in osel	57
Meta Rainer: Brez koledarja	58
Jože Šmit: V novo leto	59
Kajetan Kovič: Mačja dlaka	59
L. A.: Dr. Robert Hlavaty 75.-letnik	60
Elizabeta Koman: Muca - Maca	60
Miro P.: Božič v taborišču	61
Tina Lazar-Nagode: Pernata prijatelja	62
Črtomir Šinkovec: Zimska radost	63
Tone Batagelj: Šaljivka	63
Ljudska pravljica: O treh sinovih	64
Vojan Arhar: Medved si je škornje kupil	65
Prir. Ludovika Kalan: Lego - kocka in njen iznajditelj	66
Črtomir Šinkovec: Oče Mraz in sin Mrazek	68
Miro P.: Živali na znamkah	69
Srednjeveška mesta	70
Valentin Polanšek: Usodne koline	71
Stana Vinšek: Pamet zmaga	72
Stana Vinšek: Male mucke velika sreča	73
Vojan Arhar: Dve sraki	74
Vlado Firm: Kozorog, Muflon	75
Ivan Furlanič: Robert Klobas in košarka	77
Mario Šušteršič: Rokomet - prerojenje stare igre	78
Zapojimo veselo: Janez Bitenc: Burja piha	79
Solarji pišejo	80

Mesečnik (8 številk)
Izdaja:
Založništvo tržaškega tiska, Trst
Glavni urednik:
Lojze Abram
Odgovorni urednik:
Albin Bubnič
Uredništvo in uprava:
Ul. G. Amendola 12
34134 Trst - tel. 41 55 34
Tiska:
Graphart, Trst
Naslovna stran:
Marko Ternovec
2. razred
osn. šole v Rojanu
Posamezna številka:
150 lir
Letna naročnina:
1.200 lir

Griša Koritnik

Ilustr. Robert Hlavaty

Božična

Veselite se, ljudje,
pozabite vse skrbi!
Odrešenje gre v srce —
Dete božje se rodi!

Ko se Dete nasmehlja,
luč zasije krog in krog,
konec bo teme in zla,
konec bede in nadlog.

Raj odkrije se očem,
slava Bogu zadoni
in na zemlji mir ljudem —
vsaj za hip o polnoči.

Piše in riše Ksenija Prunkova

Hodimo v koledo

Hodimo v koledo,
dajte nam kaj v našo skledo:
jabolk, potice, orehov,
pa vam zaželimo uspehov,
zdravja in dobre volje!
Stotero obrodi vinograd,
stotero obrodi vam polje!
In, da bi v miru živelj
skozi vse leto veseli!

Zapiski veselega vrabčka

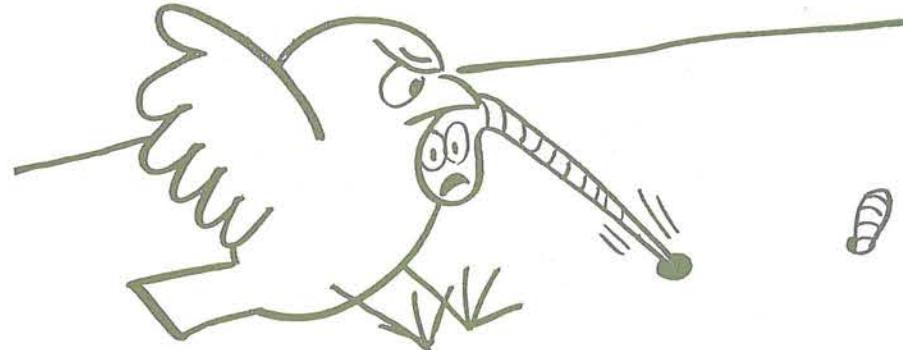
Rdeči uhlji in par klofut

Dogodka, ki vam ga bom zdaj le opisal, se bom spominjal, do kler bom živ. Šlo je za živiljenje. Na srečo se je vse dobro končalo.

Nekega dne, ko ni bilo nobenega doma, sem se odpravil na krajši potep. Objestno sem skakljal po sosedovem vrtu, ko sem nenadoma opazil, da mi iz neke luknje dolg deževnik kaže osle.

Fant, kako me je pogrelo! Takšna predzrnost! Umazana glista se norčuje iz letalca prvega razreda! Besen sem se zapodil proti izzivaču in mu poln ogorčenja jezno zabrusil: »Kdo pa misliš, da si, kaj?!« Potem sem ga z vso silo kavsnil. Deževnik pa v smeh, češ da ga moj kljun strašno žgečka.

Tedaj mi je bilo vsega dovolj.

»Reva, le počakaj!« sem si rekel in kri mi je znova bušnila v glavo. »Izvlečem te iz tiste črne luknje in ti jih naložim, da boš pomnil!« Zgrabil sem ga za vrat, se krepko uprl na obe nogi in vlekel, vlekel.

Od silnega napora sem bil ves poten. Deževnik je postajal vedno daljši in v sredini vse bolj bled in tenak. Zato je v svoji puhi rožnati butici kmalu prišel do koristnega spoznanja, da se lahko vsak hip pretrga, če bo šlo tako naprej. Sprevidel je, da najpametnejše ravna, če kar se da hitro popusti. »Vdam se,« je zajavkal ves preplašen, »spusti me!«

To mi je zadostovalo. Oprl sem kljun, ki se ga je že loteval krč, si poravnal našopirjeno perje in po zasluzeni zmagi samozavestno odkorakal proti jablani. Od samega veselja in zaradi tolikšnega zmagošlavja sem povsem pozabil

na previdnost, ki nam jo je dobri letalni učitelj tako toplo priporočal.

Naenkrat je od nekod priletel oster kamen, za njim še eden in še eden. Komaj sem se rešil na staro drevo in se trepetajoč po vsem telesu skril za debelo vejo.

Ko sem za hip poškilil izza zelenega lista, sem imel kaj videti in slišati! Starejši mož je stresal za uho nekega paglavca in na ves glas vpil: »Grdavš! Te ni sram, da s kamni pobijaš nedolžne ptičke, kaj?!« Istočasno je zamahnil s težko roko in mu prisolil par zvenečih klofut.

Deček je tuleč zbežal z vrta, jaz sem odfrfotal domov, kjer seveda o vsem tem nisem črhnil niti besedice. Bal sem se očetovega kljuna. Tokrat bi prav gotovo zasušil, da bi me skrbni oče nekajkrat krepko bucnil. Kadar pa oče kavse, zares ni šala!

Hudobni policaj Evstahij

Že koj na začetku te zgodbe naj pojasnim, da Evstahij ni bil človek, marveč star, zavaljen in zloben črn maček, ki smo se ga bali vsi daleč naokrog.

Vsako popoldne je z visoko dvignjenim repom prikorakal izza hišnega vogla in z ostrom pogledom premeril vse hiše od vežnih vrat di visokih streh. Pri tem so se mu zelenkaste oči zlovešče bleščale.

Starejši ptiči so pripovedovali, da ima policaj Evstahij na vesti več mladih ptičjih življenj. Spo-

minjam se, kako mi je neko nedeljo zjutraj prijokala nasproti mišja mamica s podstrešja.

»Pomislite!« je zahlipala vsa obupana. »Včeraj je Evstahij pozrl mojega sinka Mišolina. Komaj nekaj tednov je bil star. Ubožček! Še groba nima, da bi mu prinesla rož in prižgala svečo. Mar naj mu postavil spomenik na mačkov trebuhi?« In spet je tako presunljivo zajokala, da sem imel koj solzne oči.

Tedaj še v sanjah nisem mogel pomisliti, da so brezčutnemu mač-

ku dnevi že šteti. Tega najbrž tudi sam ni slutil, ker bi se drugače tisto popoldne pred hišo ne sončil tako brezkrbno, udobno zvit v kožuhovinast klobčič in spokojno drnjohal: »Hrr, hrr, hrr!«

Bržda je nekaj prav prijetnega sanjal, ker se je večkrat nadvse zadovoljno pretegnil in se nekajkrat krepko obliznil. Prav tedaj pa je prišvedral izza ogla avšasti berač Tomaž z veliko raševinasto vrečo in — šavs po mačku!

Še preden se je pokojni Evstahij sploh zavedel, kaj se z njim do-

gaja, je že z zavitim vratom obležal na dnu temnega žaklja in njegova grešna duša je odplavala v večna lovišča. Vse, kar je še lahko storil v svojem dolgoletnem zločinskem življenu, je bilo to, da je grgrajoč izdavil nekakšen »Mrrje-ev!« in že ga ni bilo več!

Jaz in moj priatelj Čivko, ki sva z roba visokega žleba edina opazovala ta razburljiv dogodek, sva takoj odhitela domov povedat, kaj se je zgodilo.

Oče mi te novice sprva ni hotel verjeti, saj me je dobro poznal,

da večkrat čveknem kakšno oslarijo, ki nima ne glave ne repa. Vdal se je šele čez nekaj dni, ko je prišla starejša taščica povedat, da je videla Evstahijev kožuh pribit na lesen razmajan plot. Previdni oče si je šel to reč tudi sam ogledat. Še prej pa je zaslišal več resnih prič. Te so zanesljivo potrdile, da so na lastne oči videle, kako je berač popoldne kuhal mačka v velikem loncu, menda za večerjo.

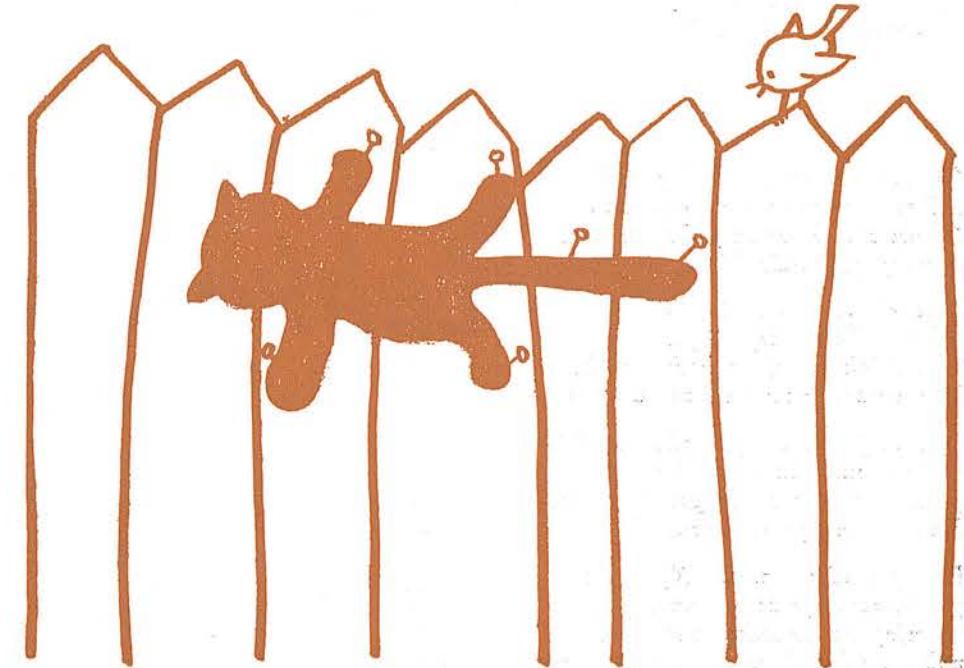
Na podlagi zbranih in temeljito preverjenih podatkov je oče za svojo pisalno mizo sestavil priateljsko poslanico ter jo v imenu

Ptičjega sindikata predal Mišjemu sindikatu.

V vsej mišji srenji je zavladala neznanska radost. Mišji sindikat se nam je za razveseljivo sporčilo najtopleje zahvalil, njegove predstavnice pa so nam nanosile toliko sira, da smo imeli še teden dni potem kljune bolj rumene kot gosi.

Oče me je podučil, da so to naši daljni sorodniki v sedemnajstem kolenu. Vendar meni te velike, nerodne in domišljave ptice niso prav nič všeč. Sem že raje majhen vrabček, pa naj se zgodi karkoli!

(Dalje)

Slavo Štine

Ilustr. Robert Hlavaty

Smrečica, lepo zelena
z zlato nitjo prepletena
spet na mizici stoji.

Malo prej še vsa snežena
je z darovi obložena,
da pod težo se šibi ...

Svečke njene, prej ledene —
v vejah njenih zdaj voščene
že gore, da vid slepi!

Jaslice pred njo lesene:
naj od njih oko ne trene —
Dete božje se rodi ...

Tja pred Njega vsi stopimo,
in goreče ga prosimo,
da darov nam podeli!

Fran Roš

Ilustr. Bine Rogelj

Lahko noč

Že osma večerna ura je proč,
a Katica v postelji noče zaspati.
Mi vsi smo že rekli ji Lahko noč,
še zdaj pa hotela bi se igrati.

Potoček za hišo še tudi ne spi,
tako se Katica izgovarja,
in vetrček zunaj še vedno bedi,
ko z vejami nam na okno udarja.

Oh, zdaj sem se spomnila: tudi še
večerje punčika ni dobila
pa tudi medvedek in psiček še ne.
Kako da nanje sem pozabila!

Poglejte zdaj Katico! Njene oči
počasi zapirajo se zaspane,
ob njej pa punčika tiho leži,
nobena od njih se nič več ne gane.

Danilo Gorinšek:

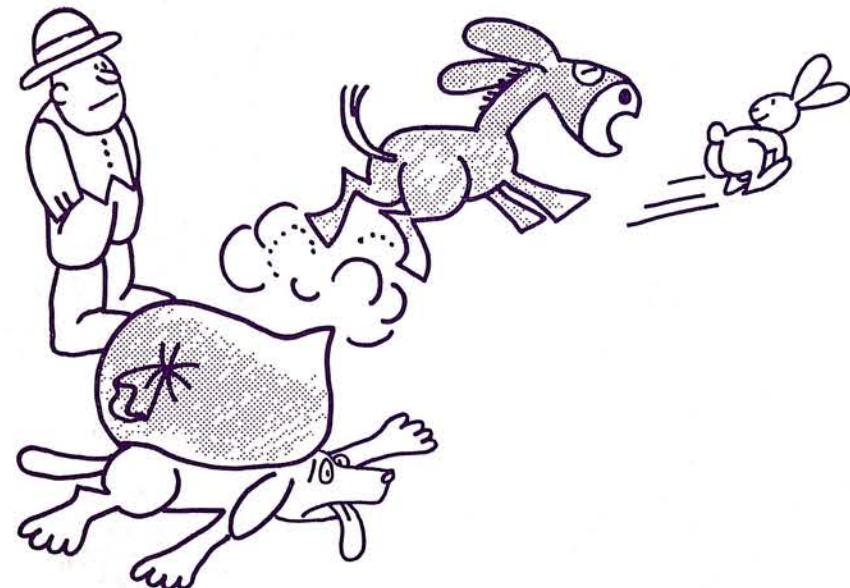
Ilustr. Božo Kos

PES IN OSEL

Na kmetiji sta bila pes in osel. Osel je kmetu tovoril vreče, sode in košare, pes je pa bil skoro svoj živi dan priklenjen na verigo. Le tupatam se je je malo otrese, tedaj, kadar je gospodar šel loviti zajce. Tako sta bila oba nezadovoljna: pes, ker je več priklenjen kot svoboden, osel pa, ker je bil že sit tovorjenja in težkega garanja.

Zato sta se nekoč kar sama domenila, da bosta zamenjala svoje delo: osel bo v prihodnje lovil zajce, pes bo pa prenašal težke vreče. Gospodar ni nasprotoval njuni čudni odločitvi, saj je dobro vedel, da iz te moke ne bo kruha...

Že drugi dan sta šla oba, pes in osel, po svojih novih poslih. Osel je pohitel na lov za zajci, pes je pa jel tovoriti težke vreče. Toda — joj, prejobj: preden je osel zagledal prvega zajca, je ta že bil za devetim hribom. Osel je bojevito zarigal, prav počasi se je zmagal, spotaknil se je v hosti ob korenine in se zaletel s trmasto betico v drevo tako silovito, da se je kar zložil po tleh...

Nič kaj bolj prida se ni godilo psu. Leta se sicer ni zaletel v drevo, toda ni preteklo niti dobre četrt ure, ko je že omagal pod težkim bremenom vreč in se do smrti utrujen zgrudil na tla. Tako upehan je bil, da ni utegnil niti jezno zabevskati, le klavrno je zacvilil: «Hav-hav, hav-hav, prav mi je, Prav! Nisem več pes, sem res osel, da zamenjal sem svoj pose!»

Nato sta se spet oba, pes in osel, domenila, da bosta zamenjala svoje delo: pes bo spet tekel za zajci, čeprav bo tudi večkrat priklenjen na verigo, osel bo pa do konca svojih dni spet tovoril vreče, sode in košare, čeprav je to hudo težaško delo.

Tudi gospodarju je bilo tako prav. Bil je namreč moder možak in je dobro vedel, da pasje delo ne more iti od rok oslu, oslovsko pa ne psu!...

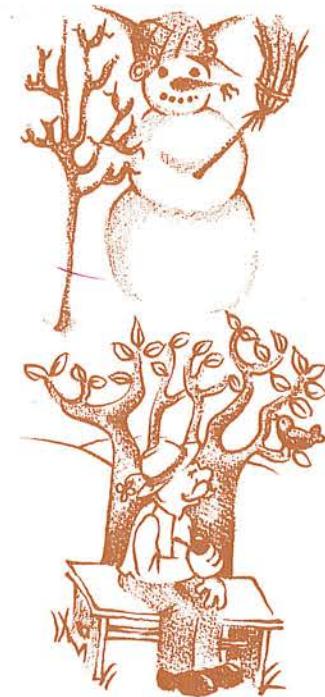
Meta Rainer

Ilustr. Magda Tavčar

BREZ KOLEDARJA

Kadar zapade sneg
in nam pobeli breg,
mesto in vas — vsevprek,
drs se začne in smuk
in ko sneženi mož
metlo ima in klobuk,
okna ledenih rož
za en cel zvrhan koš;
takrat je jasno
brez koledarja,
da je zdaj zima tu
do februarja
ali do marca,
juhuhuhu!

Potlej, ko škorec spet
v škorčnico pride pét,
starček na klop sedet
in se z vijolico
grm pogovarja,
potlej bo jasno
brez koledarja,
da je pomlad spet tu,
juhuhuhu!

Jože Šmit

Ilustr. Magda Tavčar

V NOVO LETO

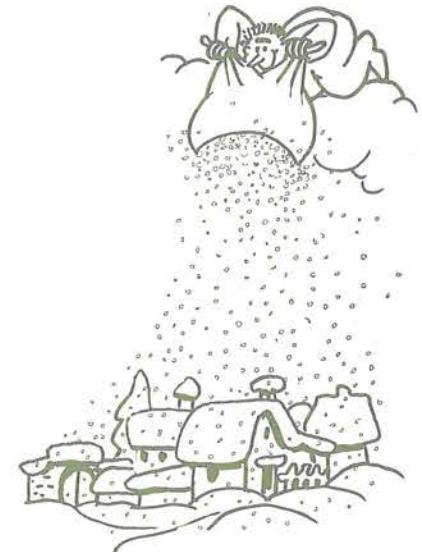

Kajetan Kovič

Ilustr. Klavdij Palčič

Mačja dlaka

Sneži. Sneži.
Kot da perje iz pernice leti.
Kot da mlinar iz vélike vreče
belo moko po svetu meče.
Kot da pek iz Krušne doline
melje iz belega kruha drobtine.
Kot da na nebū Kljukec sedi
in na debelo nam pamet soli.
Ali kot da bi Cigu - Migu
celo noč bele mačke strigel —
pa se zdaj v štrenah vali iz oblaka
mehka in puhasta mačja dlaka.

**DR. ROBERT HLAVATY
75 - LETNIK**

Ni številke Galeba, v kateri ne bi bilo vsaj nekaj ilustracij izpod peresnika znanega in priljubljenega slikarja doktorja Roberta Hlavatja. Pred leti je Galeb celo izhajal s platnicami, ki jih je bil izrisal naš priljubljeni ilustrator, ki je na Galeba tako navezan, kot bi bil njegov otrok. In te dni, točno 4. decembra, je Hlavaty v svojem domu na Opčinah slavil svoj 75. rojstni dan, še vedno mladostno razpoložen, poln idej in načrtov in stalno pripravljen, da za najmlajše bralce Galeba nariše nekaj risbic k raznim pesmicam, pravljicam in pripovedкам.

Tak je doktor Robert Hlavaty, ki se vedno rad pošali, da je najboljši slikar in ilustrator med zobozdravniki in najboljši zobozdravnik med slikarji. Zato mu vsi, ki se v Galebu vsak mesec srečujemo z njim, iskreno čestitamo k visokemu življenjskemu jubileju in mu kličemo še na mnoga leta. L.A.

Piše in riše Elizabeta Koman

MUCA-MACA

Muca — Maca,
lačna taca.
Glej, kako hiti —
vešče, muhe, vse lovi.

Muca — Maca,
huda taca.
Glej, kako hiti —
drobne miške umori.

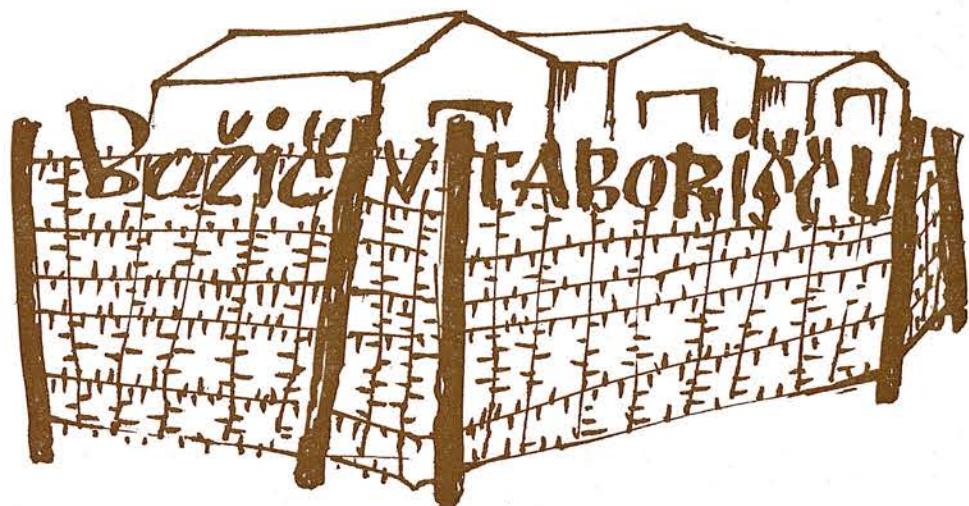
Muca — Maca,
urna taca.
Glej, kako hiti —
vse igrača se ji zdi.

Muca — Maca,
mehka taca.
Glej, kako hiti —
spančkat si želi.

Miro P.

Illustr. Robert Hlavaty

Bilo je okrog božiča leta 1942.

Vojna je tedaj divjala z vso silo. Osovraženi tujec je preplavil našo zemljo in začel zapirati in streljati ljudi, da je bilo človeka strah in groza. Nas dolenjske učitelje in profesorje so spravili za zapahe v koncentracijska taborišča. V živinskih vagonih so nas prepeljali v taborišče v Monigu pri Trevisu.

Monigo je bila velika nova vojašnica, se pravi taborišče z dolgo vrsto barak, s kuhinjami in pralnicami ter z velikim, praznim, pustim in odurnim dvoriščem. Moralo je pač biti prostorno, saj nas je bilo zaprtih nad tri tisoč Slovencev in Hrvatov. V tem zaprtem prostoru si videl le del neba in prazne stene barak. Ležali smo na pogradih prestradani in premaženi. Vsi smo molčali. Vsak je bil z mislio doma pri svojih in na tihem preklinjal vojno in zakletega sovražnika.

V sobi nas je bilo 52. Če je le eden zmanjkal, so ga takoj nadomestili, to pa zaradi tega, da je vojaška kontrola takoj ugotovila, če smo vsi »doma«. Vojaška obhodnica je pregledovala samo polne postelje, dovolj jim je bilo, da je nekdo na pogradu spal.

Taboriščni smo se med seboj zelo dobro sporazumevali in med nami je nastalo in se razvilo pravo tovarištvo. V taborišču smo se znašli ljudje raznih poklicev: kmetje, delavci, obrtniki, učitelji in profesorji. Tudi slikarji so bili med nami. Omenil bom tistega, ki mi je do danes neizbrisno ostal v spominu: Vladimirja Lamuta.

Lamut je bil profesor na novomeški gimnaziji in bila sva velika prijatelja. Paleta in čopič sta bila njegova neizobilna spremljevalec. V taborišču je vedno risal razne prizore iz našega bednega zaporniškega životarjenja, barake, obraze zapornikov in vojakov, da so se mu kopici bili bloki risb iz taboriščnega življenja. Lamut je bil doma z Dolenjske, iz krajev, ki jih krasijo položni grički tam pod Trško goro ob prelepi Krki, ki mu je prav goovo ob rojstvu potisnila v naročje paleto in čopič.

A vrnimo se v barako številka 3 in v sobo številka 6, kjer smo preživljali božič leta 1942.

Vsakdanje življenje je bilo pusto, dnevi so enolično potekali, ampak v ozračju je prevevalo praznično razpolo-

ženje, ker smo se zavedali, da se bližajo božični prazniki. Tovariši slikarji so v tistih dneh naslikali jaslice in bilo jih je toliko, da je vsak pograd imel svoje.

Pa pride k meni Lamut in mi pravi: »Poslušaj! Tja gori, v kot bom postavil velike jaslice. Sveti družina bo naša slovenska družina, ki je danes tako ogrožena in v nevarnosti, da jo iztrebijo. Svetemu Jožefu, slovenskemu kmetu, bom dal v roke mitraljez, partizci pa bodo oboroženi partizani na okopih, ki bodo pred sovražnikom čuvali slovensko ognjišče!«

In res, Lamut je postavil take jaslice, ki so tam stale vse praznike in se vojaško poveljstvo v taborišču še zmenilo ni zanje. Na božični večer smo se zbrali pevci in pred temi božbenimi jaslicami peli partizanske pesmi.

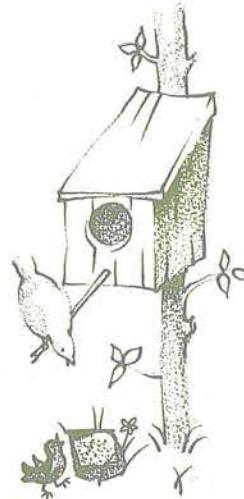

Teh Lamutovih jaslic se vsak božič spominjam in seveda tudi slikarja Lamuta, ki je končal svoje življenje v valovih Krke.

V Kostanjevici na Dolenjskem stoji slikarska galerija, ki so jo v počastitev spomina dolenjskega plodovitega slikarja, po vojni poimenovali po Vladimirju Lamutu.

Tina Lazar-Nagode

Pernata prijatelja

Ilustr. Magda Tavčar

Srečen si, golobček,
tebi hrane so nasuli,
meni pa v želodčku kruli.
Bodi dober, daj
še meni kak grizljaj!

Vzemi, vrabček moj,
daleč tam ne stoj,
nič se ne sramuj,
kar pogumno kljuij,
dokler je v koritcu kaj,
saj jaz nisem zmaj!

Skupaj sta zobala,
in lepo kramljala.
Potlej sta se poslovila,
razprostrla svoja krila,
golobček v golobnjak
vrabček pa na sveži zrak.

Črtomir Šinkovec

Ilustr. Klavdij Palčič

ZIMSKA RADOŠT

Snežna čez in čez belina,
sneg po gazi kliče strice;
radost za premrle ptice
vsaka krušna je drobtina.

Mesec dolgo noč prekima.
Sramežljivo kot zaspanci,
sonce vstaja za Gorjanci,
gre v posteljo onkraj Krima.

Sneg in sonce — same lučke,
same čudežne kresnice;
sanke so kot perutnice,
zimska radost — to so smučke!

Tone Batagelj

Ilustr. Marjanca Jemec - Božič

Šaljivka

»Hej, mesec na nebu,
povej, kam greš?«
»K pogrebu, k pogrebu...«
»I, kaj ne poveš.«

»A kdo je umrl?«
»En sončni žarek,
nos si je strl,
ko padel je v jarek...«

»Kdo so pogrebci?«
»Zvezde na nebu.
Pa še vi, cepci,
hajde k pogrebu...«

KOTIČEK ZA NAJMLAJŠE

O TREH SINOVIH

OČE JE IMEL TRI SINOVE, LEPO KMETIJO IN ZARASLE GOZDOVE. VZEL JE S SEBOJ V GOZD NAJSTAREJŠEGA SINA, POKAZAL MU JE LEPE SMREKE IN GA VPRAŠAL:

»KAJ BI TI NAREDIL S TEMI SMREKAMI, ČE BI BILE TVOJE?«

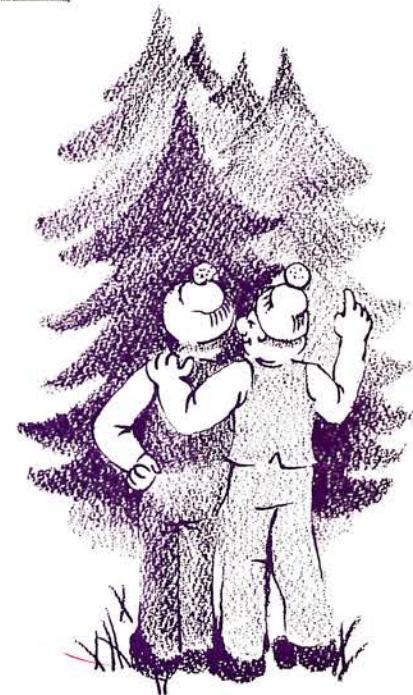
»JAZ BI VSE POSEKAL IN PRODAL, POTLEJ PA DOBRO ŽIVEL,« ODVRNE OČETU NAJSTAREJŠI SIN.

OČE REČE SAM PRI SEBI:

»TI ŽE NE BI BIL DOBER GOSPODAR; JUTRI BOM PREIZKUSIL SREDNJEKA.«

DRUGI DAN PRIDE OČE V GOZD S SREDNJIM SINOM. KO PRIDETA DO LEPIH SMREK, MU JIH OČE POKAŽE IN GA VPRAŠA:

»KAJ BI TI NAREDIL S TEMI SMREKAMI, ČE BI BILE TVOJE?«

Ljudska pravljica
Ilustr. Magda Tavčar

»LEPE HIŠE BI POSTAVIL, TAKE, KAKOR JIH IMAJO V MESTIH,« ODGOVORI OČETU SREDNJI SIN.

OČE PA REČE SAM PRI SEBI:

»TUDI TI NE BI BIL DOBER GOSPODAR, PREIZKUSIL BOM ŠE NAJMLAJŠEGA.«

TRETJI DAN PA REČE OČE NAJMLAJŠEMU:

»DANES POJDI TI Z MENOJ V GOZD.«

NAMLAJŠI JE ŠEL Z OČETOM, IN KO PRIDETA V GOZD DO NAJLEPŠIH SMREK, GA OČE VPRAŠA:

»KAJ BI TI NAREDIL S TEMI SMREKAMI, ČE BI BILE TVOJE?«

»PUSTIL BI JIH, DA BI RASLE, KER SO TAKO LEPE,« PRAVI NAJMLAJŠI.

»TI IMAŠ PRAV, TEBI BOM DAL KMETIJO, DOBRO BOŠ GOSPODARIL,« PRAVI OČE.

ŠLA STA Z NAJMLAJŠIM DOMOV, PREPUSTIL MU JE KMETIJO IN GA OŽENIL.

Vojan Arhar

Ilustr. Klavdij Palčič

Medved si je škornje kupil

MEDVED SI JE ŠKORNJE KUPIL,
HA - HA - HA,
V ŠKORNJIH SAM PO GOZDU HODIL
SEM IN TJA.

LOVEC PA JE PUŠKO KUPIL,
HA - HA - HA,
S PUŠKO NA MEDVEDA ČAKAL,
DA BI GA.

MEDVED JE PRED LOVCEM BEŽAL,
HA - HA - HA,
OD STRAHU ŠE ŠKORNJA ZGUBIL
KAR OBA!

Prir. **Ludovika Kalan**

LEGO - kocka in njen iznajditelj

Rojstni kraj Lego kocke, igračke, ki je v nekaj letih preplavila ves svet, je mala, svojčas skromna vasica Billund na polotoku Jütland na Danskem, oddaljena od Kjöbenhavn 193 kilometrov v zračni črti. Njen iznajditelj je Godfred Kirk Christiansen, sin revnega mizarja Ola Kerka, ki s svojim delom ni mogel preživljati šestčlanske družine in je zato začel izdelovati lesene punčke in račke ter jih prodajal po domovih. Ko so štirje sinovi odrasli, so očetu pomagali pri izdelovanju igrač in malo podjetje je počasi začelo uspevati.

Nekega dne je Godfred Christiansen šel v Kjöbenhavn prodat izgotovljene igrače. Teden mu je neki trgovec potožil, da izdelujejo tovarnarji igrač predmete, ki nimajo nobenega smisla, otroka ne vzbajajo in ne razvijajo njegovih umskih spremnosti.

Te besede so Christiansena presenetile in vso pot v Billund je o tem razmišljala: »...igrače brez smisla.«

Pozno je prišel domov, šel v samotno delavnico in začel opazovati igrače. Bilo jih je izgotovljenih kakih tristo. Res, v njih ni našel nobenega smisla, ničesar, kar bi za dalj časa vzbujalo zanimanje pri otroku. Tedaj se je ustavil pred predalom, v katerem so bile nakopičene kocke iz umetne snovi, nič večje od kocke sladkorja. Vzel jih je in se začel z njimi igrati. Niti opazil ni, da je pred njim nastala hišica, potem grad in še obzidje.

V trenutku mu je postalo jasno, da so ti mali zidaki vtešenje smisla, ki ga mora imeti igrača. Obenem je dobil odgovor na trgovčeve kritiko. Sedaj je bilo treba te male zidake izpopolniti, da se bodo z lahko vezali, vdelali drug v drugega, da se ne podirajo, ne razpadajo in da se jih lahko loči, če hoče otrok kaj drugega narediti. Taka igrača bi vzbujala otrokovo fantazijo, obenem pa bi se otrok zabaval in učil.

Posvetoval se je z očetom in brati ter upošteval opazke svojih dveh malih otrok, ki sta se igrala s kockami. Sledili so dolgi meseci preizkušenj z različnimi oblikami in snovmi.

Leta 1954 je Christiansen dal na trg izpopolnjene Lego kocke. Bili so to mali »zidaki«, ki so imeli zgoraj osem gumbov, spodaj pa tulce. Bili pa so tudi manjši s štirimi ali dvema gumboma. Zbirke so bile opremljene z vratci, okni, stebrički, kolesi in pobravnimi s petimi barvami.

To je bil Lego sistem in na mah so trgovci z igračami po vsej Danski zasedli edino telefonsko zvezo z Billundom z neštetimi naročili. V tednu pred novim letom je bilo povpraševanje tako veliko, da so Godtfred in njegovi bratje komaj pridržali nekaj zbirk za lastne otroke.

Od tedaj so se uspehi te iznajdbe naglo dvigali. V letu 1960 je umrl oče Ole Kerk in ko so si bratje našli drugo zaposlitev, je Godtfred ukinil izdelovanje ostalih igrač in

se posvetil izključno izpopolnjevanju malih Lego kock. Čim več jih je izdeloval, več jih je prodajal.

Na letališču Disen pri Billundu dandanes vsak teden pristaja in vzleta okrog tisoč letal, ki odvažajo proizvode tovarne Lego, v kateri je zaposlenih 2000 delavcev, desetkrat več, kot je bilo prej prebivalcev v vasi Billund, ko je Ole Kerk Christiansen izdeloval punčke in račke. Iz skupine modernih stavb, zgrajenih okoli stare delavnice, pride vsako leto milijarda malih Lego zidakov, ki romajo v svet. In naročila se stalno množijo. 45 tisoč trgovin z igračami v 75 deželah sveta prodaja danes Lego kocke.

Lego kocka pa ni samo igrača. Uporaba te iznajdbe je mnogoštevilna. Bolniki s protinom sestavljajo Lego kocke, da si pridobijo gibčnost rok. V zavodih za slepe se z njimi učijo računstva in branja, ker slepi s tipom »vidijo« svoje gradnje. Na številnih ameriških šolah uporabljajo Lego sistem v domoznanstvu. Mnogi arhitekti so naročili Lego kocke za miniaturne modele in načrte ter celo zaprosili za posebne dodatne elemente. Tako se je Christiansen odločil za njihove namene ustvariti nov gradbeni sistem. Ti novi zidaki so manjši od navadnih in zelo prikladni za načrte.

Najbolj pa pride Lego do izraza v samem Billundu.

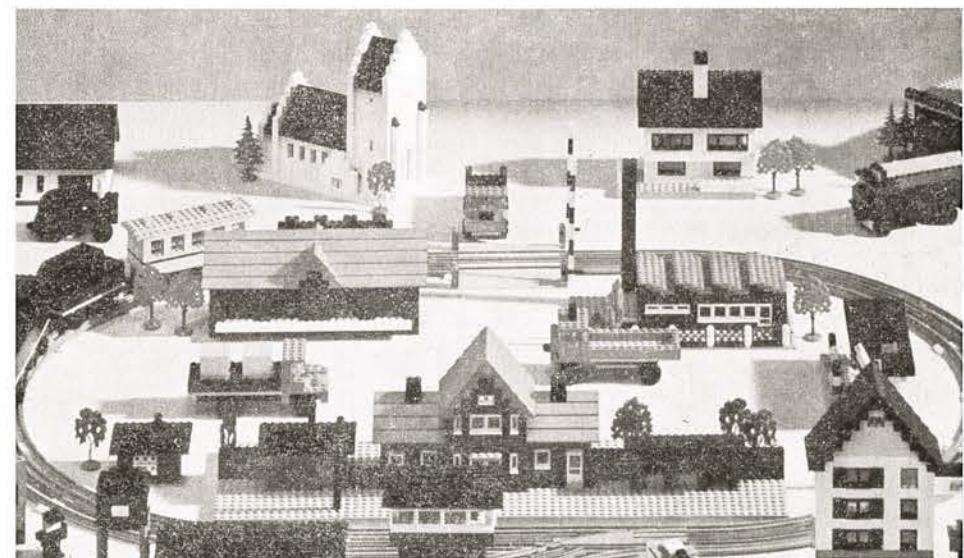
Nekoč si je tovarne ogledal deček, ki ni mogel skruti razočaranja in vzkliknil:

»Jaz pa sem mislil, da je cela tovarna zgrajena iz Lego kock!«

Odrasli so se tej pripombi smeiali. Christiansen pa je ostal resen. Šel je v svojo pisarno in začel razmišljati o dečkovih besedah. Rezultat teh razmišljajev je bil LEGOLAND. Na 45 tisoč kvadratnih metrih površine med tovarno in letališčem, je dal Christiansen zgraditi pravljično deželo palčkov iz 6 milijonov Lego zidakov.

Legoland je ponosni spomenik iznajdbe Godtfreda Kirka Christiansena. Razen Apolla 11 ni nobena od 600 zgradb višja od enega metra. Izdelane so tako popolno, da človek pozabi, da niso resnične. Zvečer pa se zasveti 30 tisoč malih lučic iz prav toliko okenc, ki razsvetljujejo Legoland in mu dajejo pravljični videz. Obiskovalci, moderni Guliverji, se očarani sprehajajo med miniaturnimi zgradbami, se sklanjajo do malih okenc in gledajo v notranjost hišic, palač, gradov in miniaturnih katedral.

Legoland je danes najbolj znana turistična privlačnost Danske.

Oče Mraz in sin Mrazek

Nekoč je živel stari, sivi oče Mraz. Imel je sina Mrazka, ki se je neznanško rad bahal. Venomer je govoril:

»Moj oče je že star, obnemogel in ni za nobeno rabo. A jaz, poglejte me, mlad sem, zdrav in krepak. Če se le pošteno razhudim, vidim, kako se vse okoli mene trese in zmrzuje.«

Bilo je v času, ko je v deželo prihajala Mrazkova teta Zima. Prav teďaj Mrazek zagleda na cesti človeka v toplem kožuhu. Peljal se je na saneh v mesto.

»He!« se zareži Mrazek. »Na temle človeku vam pokažem, kaj znam. Oče Mraz mu ne bi prišel do živega, toda jaz ga bom s kožuhom vred ugnal v kozji rog. Takoj bo zmrznil.«

Mrazek se je tesno stisnil k človeku na saneh, ki se je stiskal v dve gubi, mu pretipal kožuh in ga premrazil do kosti. Tudi nazaj grede se je obesil nanj in ga sprempljal naravnost do doma. Ostal je na pragu, ko je človek skočil s sani, tekel v hišo in ves premrl od mraza legel v posteljo. Tu ga je zgrabila vročina in čez tri dni je umrl.

Mrazek se je pohvalil očetu:

»Glej, tako sem ga bil zdelal, da je umrl. Ti, ki si star in onemogel, gotovo ne bi zmogel človeka, zavitega v debelem kožuhu. Jaz pa sem mu brž spodnesel noge.«

»K temu nimam kaj pripomniti,« reče oče Mraz. »Močan si že in pogumen, pravšen, da se spraviš na tistega kmeta. Ali ga vidiš? V gozdu tamle seka drva.«

Mrazek je kar poskočil. Urnih krač jo mahne do kmeta, si ga ogleda in se nasmehne. Kmet je bil suh kot trska, sama kost in koža, da skoraj vidiš skozenj. Razen tega pa je običen le v tenke hlače in raztrgano suknjo.

»Oče Mraz se iz mene norčuje,« pomisli Mrazek. »Samo narahlo bom kmeta potipal, pa bo po njem.«

In zares se mu tesno približa, mu puha v obraz, ga ščipa v prste, nos in ušesa, ga zbada zdaj z ene zdaj z druge strani, mu skoči za vrat in se na vse načine trudi, da bi kmeta dodobra premrazil. Pa nič. Kmet le hitreje in hitreje vihti s sekiro ter si s čela briše znoj.

»Hem, hm,« pravi kmet. »Je že takoo, da drva, ki jih cepiš pozimi, grejejo dvakrat: pri delu in v peči...«

Mrazek nazadnje obnemore in se upeha.

»Ne da in ne da se ugnati takole po navadni poti. Zato ga bom ugnal z zvijačo. Zlepa me ne bo pozabil!«

Tako si je domislil Mrazek, se nekoliko osramočen potuhnil, nato pa je na skrivaj smuknil v kmetove rokavice, ki jih je bil položil na drva. Ni jih namreč potreboval, ker so se mu bile roke ob stiskanju toporišča poštano ogrele.

Naposled je bilo dovolj nacepljenih drv. Kmet jih poveže v butaro, si povezne kučmo na čelo in vzame rokavice, a te se ne dajo natakniti ne

upogniti. Rokavice so trde kot sam led, zato vzame sekiro in začne s to-

Miro P.

Živali na znamkah

RIS

Največja, najnevarnejša in najbolj krvočna zer iz rodu mačk na evropski celini je ris. Nobena škoda ni, da so ga že tako zatrli, da bo kmalu izumrl. Ris je velik sovražnik srn in jelenov, napada pa tudi losa, kateremu skoči za vrat in mu izseca kri.

Ris je rdečkasto rjave barve z nerednimi temimi progami, ima kratek rep, na ušehih črne čopke in velike oči, s katerimi zelo dobro vidi, tako da je nastal pregovor: ima oči kot ris.

Ris živi v bosanskih in makedonskih gozdovih. Povsod ga zelo preganjajo.

RAROG

Največji živeči rak je rarog. Zelo ga cenijo na bogatih mizah, ker je njegovo meso zelo okusno, prava slaščica. Že stari Rimljani so zelo cenili rarogovo meso, ker so bili pravi sladokusci.

Na ribjem trgu spoznaš raroga po zelo dolgih tipalnicah in po tem, da nima ščipalnic.

Rarog živi v morju. Oklep ima apnenčast in je zelo trpežen. Pravimo mu tudi hitinjača. Ta rak se razmnožuje z jajčeci, diha pa s škrvgami.

Obe znamki je izdala jugoslovanska poštna uprava.

poriščem udrihati po rokavicah, da bi se omehčale. S tem pa seveda pošteno namlati tudi Mrazka, skritega v rokavicah. Da, tako ga je bil namlatil in našeškal, da se je komaj privlekel na pol živ do doma. Z jokavim glasom pove očetu Mrazu, kaj se mu je bilo pripetilo. Oče se namehne in reče:

»Sin, preveč vihvav in samozavesten si kakor vsi otroci, kadar se hočejo kosati z odraslimi, starimi in izkušenimi ljudmi.«

(Po litvanski pravljiči)

FILATELIJA

Zaradi barbarskih vpadov in razvoja fevdalnih posestev, je okrog 10. stoletja trgovina v Evropi močno upadla. S trgovino pa so propadla tudi mesta. Tako je na primer Rim, ki je prej štel skoraj milijon prebivalcev, imel v začetku 10. stoletja le 50 tisoč prebivalcev.

Z desetim stoletjem pa se je začelo stanje spet spremniti. Razvoj prevoznih sredstev, zlasti vozov, je omogočil prevoz blaga tudi na daljših razdaljah. Vladarji in cesarji pa so tedaj bolj skrbeli za cestne povezave ter so začeli preganjati cestne razbojnike, ki so bili takrat prava nadloga.

Močno se je razvila tudi obrt. Na trgovino pa so imeli velik vpliv križarski pohodi. Ko so se križarji vračali z Bližnjega vzhoda, so namreč in tudi bogatejša, so hotela

PODOBE IZ PRETEKLOSTI

začeli segati po mnogih razkošnih predmetih, kot so sviла, preproge, razne dišave in pomoč. Ta jim je zelo rad pozachičbe. Mesta kot na primer Benetke, Florencia in visnost in celo vojaško zadruga so se s tem seveda hitro okoristila. Stara mesta so ponovno oživelala in začela so nastajati nova. Mnoga so nastala okrog močno utrjenih srednjeveških gradov in cerkva, kamor so se zatekli kmetje in tlačani pred vojskujočimi se fevdalci. Mnoga od teh naselij so se razširila, obdali

Približno v 13. stoletju so bila vsa mesta od Skandinavije do Sicilije neodvisna. Trgovina in obrt pa sta bili takrat v velikem razcvetu.

Eno od najboljših primerov srednjeveškega mesta, ki se so jih z močnimi zidovi in tako se je razvilo novo trgovsko in rokodelsko središče, je v Evropi še ohranilo. je mestna občina na ozemlju fevdalcev. Ko jala na ozemlju fevdalcev. Ko pa so postajala vedno večja, kev je zgrajena bolj kot trdnjava.

Valentin Polanšek:

Ilustr. Božo Kos

USODNE KOLINE

Pri sosedu so klali. Boštjanova mati je tam pomagala. Popolde pa je prišel tja še Boštjan z domaćimi otroki iz šole. Koliko zanimivega je za otročad, kadar so koline pri hiši! Od svinjaka do hišnega praga, izba, kuhinja, kleti in kašče tedaj tako obetajoče diše po česnu, meti in popru. Pri sosedu pa je bil ta vonj še pomešan z duhom domačega žganja. Celotna ni imel za mlade nosove nič obbijajočega.

Boštjan se je z Becijem držal v bližini mesarja Franca. Sline so jima tekle. Mislila sta na večer, ko bodo klobase delali! Boštjan pa se je naposled pridružil materi, ki je v izbi obirala mast s črev. Nato je moral z njo tisto smrdljivost prati!

Ko sta končala, se je izvil materi. Raje se je potikal z Becijem po vseh kotih hiš.

V kuhinji je ležalo na velikem lesennem krožniku kuhanje drobovje. Otroka sta se spogledala, se obliznila — in Beci je šavsnil enkrat, pa še enkrat, in z dvema ledvicama sta jo popihala.

»Pojdi po malo soli in popra, saj veš, kje je! A pazi, da te ne bo kdo videl!« je poslal Beci Boštjana nazaj v hišo.

V toplem hlevu sta sedela na pregraji med ovčjim in svinjskim kočem in z veliko slastjo jedla.

»Koliko svinj pa ste klali?« je vprašal Boštjan.

»Tri!«

»Ko bi imela vsaka namesto tistih zopnih črev same ledvice!«

»Kakih pet ali kar devet!«

»Huhu, tedaj bi lahko jedla, da bi imela dosti!«

Zamislila sta se tako globoko v svoj pomenek, da sta že skoro vsak svojo ku-

hano ledvico pozobala. Na sol in poper pa sta pozabila. V levici je držal Beci sol nedotaknjeno, v desnici pa Boštjan poper.

Ko sta se spet prikazala ljudem, je mati poklicala Boštjana znova k sebi. Pri pranju črev naj bi ji zopet pomagal. Ubogal je.

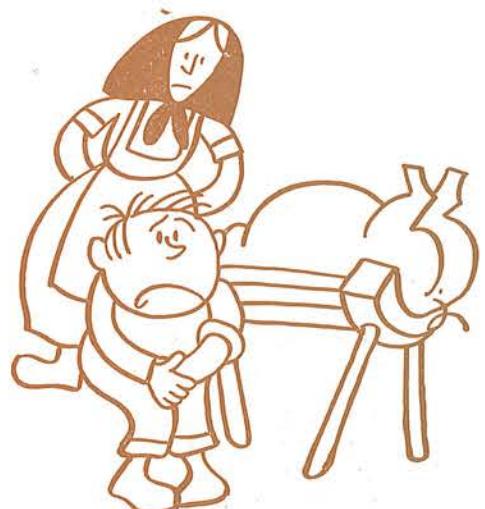
V fantovem trebuhu pa je nevarno zavilo...

Z veliko težavo je vztrajal do konca. Komaj pa je bilo to opravilo končano, so ga poklicali k malici na ocvirke.

Le malo je opravil pri jedi. To je zavijalo v njem!...

Le s težavo se je premagoval. Zaihtel bi, pa se ni upal. Spomnil se je skuhane ledvice in dejstva, da jo je z Becijem pojedel skrivoma, torej je bila ukrađena...

Začelo se je pripravljanje za klobase. Mesar Franc je prebiral kose mesa, go-

spodar je mečkal v možnarju česen, gošpodinja pa je urejala drobna čreva.

Joj, to je bil uvod v tiste pomembne dogodke, katerih se je že tehn dni vesil, na katere je danes ves dan nestрpno mislil, ko je ves raztresen čepel v šolski klopi.

In zdaj...?

Zdaj ga trebuje vedno huje boli. Vsa-ko samozatajevanje ne pomaga več. Ko se je pomikal k peči, je čutil, da je nekje samovoljno zavrljo... Sreča je bila, da zaenkrat nihče ni kaj pazil.

Pa ga že spet pokliče mati za pranje črev. No — z bolj širokimi koraki se je odpravil. Mati pa je prala in prala čreva. Čudno pa se ji je zdelo, da smrad kar nič ne pojenja.

»Kaj pa je, da ni moč tega duha spraviti?«

Boštjana je zalila rdečica do ušes. Vlil je vodo postrani namesto v črevo. Mati je prodorno pogledala sina.

Boštjan je povesil oči in nehote je šla njegova desnica tja...

Tam v veži je ravno tisti hip zmerjala gospodinja mačka, češ da je ta zlomek iz kuhinje ukradel dve ledvici.

Beci pa se je potuhnjen stiskal okrog durnika.

Boštjanova mati se je okrenila, nato pa takoj spet uprla oči v svojega otroka.
»Menda!«

Zateglo je to izgovorila. Zavila je nos, naredila čudno strog obraz, nato pa bušnila v smeh. A brž se ji je sin zasmilil. Ne da bi kdo opazil, ga je spravila domov. Tiho in nagloma ji je povедal vse o ukradenih ledvicah. V veliki zadregi je poiskal doma kraj, da se je spravil v red in preoblekel.

Ko pa je kmalu nato šel spat, se mu je zdelo, da visi tik nad njim debela svinja, ki je iz samih ledvic, velikih, topnih in neslanih.

Odsihmal Boštjan ne more več ledvic jesti, celo v dobro začinjeni praži ne.

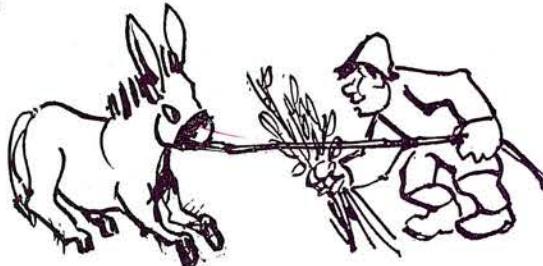
Stana Vinšek

PAMET ZMAGA

Rano vstane mladi Ive,
osla natovori,
da sočivje in olive
spravi k teti Zori.

Iznenada dalje neče
Miško, ta nadloga,
prosi Ive in ga vleče —
osel ne uboga!

Toda Ive že se zgane
— bister je fantiček —
koj domisli se ukane,
da bi šel oslišek.

Ilustr. Robert Hlavaty

Že osat visi vabeče
in pred oslom miga,
Miško pa za vabo steče
in na glas zariga!

Vidiš: Ive prav poceni
Miška zna ugnati,
in oslička že v jeseni
zna na led speljati!

Stana Vinšek

Ilustr. Bine Rogelj

Male mucke velika sreča

V začetku ni bila le mucka majhna, ampak tudi sreča je bila majhna — tako majhna, da bi ji skoraj rekli: nesreča. Pa čujte, kako se je naposled le vse srečno izteklo.

Lansko zimo se je nekega dne priklatala na naše dvorišče drobna, črno bela, silno mršava mucka. Ni bila prav nič nadležna, niti mijavka ni; čisto tiho je čemela v kotu in samo z modrimi očesci prosila za malo hrane. Dekla ji je tudi vedno kaj prinesla, navadila se je hiše in postala zaupljiva, toda skromna. Nekoč pa jo je zapazila naša mama in zapovedala, da jo spodijo. Naša mama je sicer nebeško dobra, toda mačk nima posebno rada in povrh smo imeli tedaj že kar pet predstavnikov te redke živalske pasme v hiši. No, ženske seveda niso ugovarjale, skrivaj pa so mucki še vedno kaj vrgle — in mama ni nič »videla«.

Pa je prišla zima in prišel je brat Branko, filozof in naravoslovec. Seveda je kmalu opazil klavrno zadivočico na dvorišču in poln odločnosti in moškega »usmiljenja« je sklenil, da jo ustrelji in tako reši bednega životarjenja. Njegova sreča, da me takrat ni bilo doma!

No, stvar pa le ni končala preveč krvavo, temveč prav profesorsko: utrelil je že, toda mucke ni zadel v sreča — temveč v desno šapico! Ko pa je mucka zajokala, milo in zategnjeno kot bolno dete, je junaški filozof zginil, kot bi ga zemlja pogoltnila.

Seveda se je ob teh žalostnih glaših zbral vse ženstvo naše hiše ob ranjeni mačici in četudi prej kateri pritepenka

ni bila pri sreču, je bilo sedaj vse pozabljeno. Koj je bila revica umita in obvezana, božale so jo in nakrmile in vtaknile v košarico, kamor v naših krajih vtaknjo koklje, ki se nočjo zavedati svojih materinskih dolžnosti, temveč brezvestno zapuščajo svoja jajčka. Takšna košarica ima zadaj vratec, spredaj pa odprtino, skozi katere se krmi uporna kurja mamica.

V takšno košaro so torej spravile naše ženske ubogo, malo mucko in s tem je prišla k njej prva, mala srečica. Vsi so sedaj tekmovali v razvajjanju revne, drobne živalce, ki si je v toplem zavetju in ob dobrini hrani kmalu opomogla. Bila pa je, kot prej, nenavadno potrežljiva in tiha, le če se je kdo približal, je hvaležno zapredla. Še naša mama ji je vsak čas prinesla kak posebno dober grizljaj in je nekako sramežljivo ugotavljal, da ima ta mucka vendorle prav posebno lepe oči.

V tem času sem prišla domov in menila ni treba posebej poudarjati, da se mi je mala mucka koj pripredla v

srce. Takoj pa sem tudi vedela, kam jo imam spraviti, da nikdar več ne bo padla nazaj v žalostno vlogo zapuščene sirote.

Ko sem se nekaj dni nato odpeljala, se je črno bela mucka odpeljala z menoj. Na pot je morala sicer v lični košarici a tudi to je prenesla z znano dobrohotnostjo. Ko pa sem v Ločju stopila iz avtobusa, se mi je zasvetilo nasproti šest svetlih očes in šest otro-

ških ročic se je iztegnilo proti meni — ne proti meni, proti košarici. In ko sem košarico odprla, so zavriskale tri majhne pučke.

Hribarjev dom na Loški goriči je male mucke velika sreča. Tam jo imajo vsi radi: gospodar in gospodinja, hlapec in dekla in pastir. Z ljubosumno prisrčnostjo pa obdajajo svojo zlato mucko tri ljubke domače mucke: Lojzka, Slavka in Micica.

Vojan Arhar:

Ilustr. Božo Kos

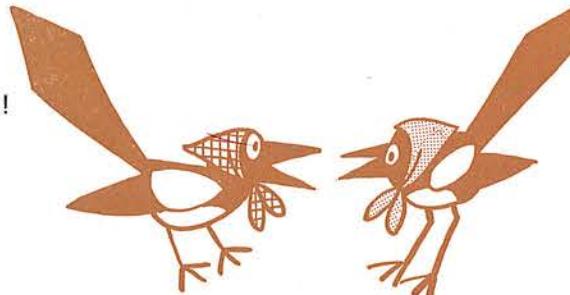
Dve sraki

Srečali sta se dve sraki,
klepetulji brez primere
kot dobiš jih v hiši vsaki,
vendar, prosim — brez zamere!

Najprej sebe sta obrali,
svojo deco in možička,
potlej srenjo zrešetali
vse do zadnjega kotička:

Kaj kdo dela, v loncu kuha,
kje denar je, kje se pije,
kje je dolg in kje ni kruha,
kje so same razprtije;

Kdo seli se, kdo pa zida,
Kdo ločuje se od žene,
kje otroci niso prida,
kje modrosti ni nobene.

Ko tako sta se menili,
so pretekle cele ure,
vmes se šestkrat poslovili,
kokodakali kot kure.

Komaj v mraku sta končali
klepetulji brez primere,
trudni se domov podali,
vendar, prosim — brez zamere!

SLIKE IZ NARAVE

Vlado Firm

Riše Ive Šubic

KOZOROG

Na visoko planino, tam onkraj sedla,
je dahnila jesen. Posledno zelena trava
valovi v gorskem vetru. Pod planino
vrše redki borovci in smreke, ki jih
še ni zlomil vihar. Po tej zeleni trav-
nati preprogi, pretkami z modrim, ru-
menim in žamestno rdečim cvetjem
poskakuje alpski kozorog, prešeren in
razigran. Ti, v teh višinah je le on

sam neomenjen gospodar. Dolgi in težki
rogovi mu krase malo glavo. Ozira se
za samico, ki je tako varna v nje-
govem okrilju. Le redkokdaj ju za-
moti lovčev korak. Ne, saj ne bi stre-
ljal. Za skalnim zaklonom bi uperil
le svoj daljnogled na dva lepotca viso-
ke planine, kjer ju niti gams ne obišče.

MUFLON

Medtem ko se v hribih že poslavljata dan in se ovčji trop prav počasi pase proti staji, zažare vrhovi naših alp v vsej lepoti. Modrikasto sivi nadih skalnatih sten in previsov, ki ga pordeše rumenkasto rdeči prameni, zvabi na melišče ponosnega muflona, ki že nekaj let sem bogati lovišča visokogorske divjadi. Sorodnik naše domače ovce

je, le, to je še vedno divja in ponosna žival. S svojimi ostrimi parkeljčki grebe v tla in ponosno zre v svet, globoko pod seboj. Njegovi skoraj meter dolgi rogov se svetle v soncu. Da, tam se pomika družina divjih ovc, pazljivo in skoraj neslišno. V tihoti visokih gora ni slišati pozvanjanja zvonca sorodnie iz doline.

Ivan Furlanič:

SPORT

Robert Klobas in košarka

Tudi košarka je dokaj zanimiva in dinamična športna igra, ki si zadnje čase s pošpešenim korakom utira pot med mladimi in najmlajšimi. Ta športna zvrst je izredno razširjena po vsem svetu, saj šteje Mednarodna košarkarska zveza največ članic in največje število vpisanih tekmovalcev.

Da bi pritegnili k igri pod koši tudi najmlajše, se zadnja leta vse bolj uveljavlja minibasket in Športno združenje Bor je organiziralo že dva festivala v minibasketu, ki sta izredno dobro uspela in poleg tega navdušila najmlajše za to igro.

V tej številki bomo našim mladim bralcem predstavili mladega in perspektivnega košarkarja Bora Roberta Klobasa ter mu postavili nekaj vprašanj. Najprej smo ga vprašali, naj nam pove nekaj osebnih podatkov.

»Rodil sem se 3. januarja 1957 v Kopru, visok sem 189 centimetrov in v mladinski ekipi Bora igram kot krilo.«

Koliko let se ukvarjaš s košarko?

»Z igro pod koši se ukvarjam že skoraj pet let in kot začetnik sem pričel pri svojem matičnem društvu.«

Ali si bil morda na kakih pripravah v Jugoslaviji ali v Italiji?

»Dosedaj sem bil samo na 10-dnevнем treningu v Seči pri Portorožu.«

Te morda zanima tudi kakšna druga športna zvrst?

»Zanimajo me tudi druge športne panoge, toda košarka sem predan, kot se pravi, s srcem in telesom.«

Katere košarkarje najbolj ceniš v Jugoslaviji in Italiji?

»Pri Jugoslovanih mi je najbolj všeč Rado Tvrdić, med Italijani pa Meneghin.«

V ekipi Bora igraš na krilu, prav gotovo imaš med igralci na istem mestu vznika.

»Vsekakor! To pa je neprekosljivi ameriški profesionalni košarkar Bill Russell.«

Poleti si si, če lahko rečem, prav po nemnosti nekoliko poškodoval komolec in pozneje so v bolnici nastale komplikacije in nevšečnosti. Imaš še težave s poškodbo?

»Sama poškodba se je precej poslabšala in ne preveč močan udarec v rob vrat mi je povzročil precej težav. Začetka je zgleda-

lo, da ne bo hudega, kasneje pa se je podplutba začela gnojiti, tako da še danes ne morem komolca iztegniti. Iz dneva v dan pa je bolje in upam, da bo v najkrajšem času vse v redu, da bom ponovno lahko takoj zaigral kot pred neljubo poškodbo. Žal sem moral zaradi tega izgubiti šolsko leto, ker nisem mogel delati popravnih izpitov jeseni.«

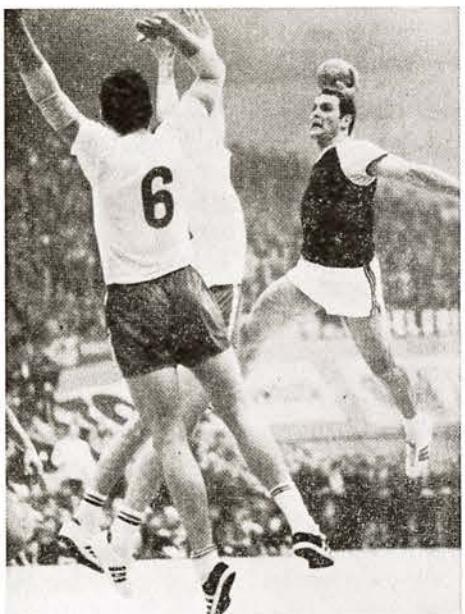
Tudi mi želimo nadarjenemu Robertu čimprejšnjo okrevanje, da bo še nadalje uspešno igral košarko.

Mario Šušteršič

ROKOMET - prerojenje stare igre

Že sam naslov nam pove, da je to igra, v kateri je dovoljeno igrati samo z rokami.

Domovina rokometa je Danska, a tudi na Švedskem in v nekaterih drugih severnih

deželah so skoraj istočasno začeli z igro, ki je bila zelo podobna današnjemu rokometu. Seveda je vsaka dežela imela svoja pravila, ki so se med seboj tudi precej razlikovala, kar je oviralo razvoj igre same. Izmed vseh variant rokometu, naj omenim hazeno, ki je nastala na Češkoslovaškem in se po prvi svetovni vojni kmalu razširila v druge dežele in v Slovenijo. Pri nas je bila hazena zelo priljubljena in igrale so jo predvsem ženske. Med obema vojnoma so hazeno v Trstu zlasti gojila tedanja mladinska in športna društva, kot na primer »Zarja« v Rojanu, »Prosveta« na Opčinah, »Prosveta« pri Sv. Jakobu, »Adria« v Trstu in še druga. Našteli bi jih lahko še in še, saj je bilo v vsakem mestnem okraju mladinsko društvo, ki je imelo svojo ekipo v hazenji. Bilo je toliko ekip, da je tedanje Športno udruženje pozimi 1926-27. leta organiziralo tekmovanje med društvimi. Zaradi fašistične prepovedi društev, pa je tudi hazena izumrla.

Moderni rokomet, ki ga igrajo še danes, je nastal 1917. leta v Nemčiji. Spočetka so rokomet igrali na velikih igriščih in s takimi pravili se je tudi razširil v druge dežele. V Sloveniji so ga pričeli igrati po drugi

svetovni vojni in se je obdržal do leta 1953, ko je igra nadomestil mali rokomet. Mali rokomet je le varianta velikega rokometa in se razlikuje v tem, da je prostor za igro manjši. Od leta 1958 dalje se mali rokomet imenuje preprosto rokomet, ki ga lahko igramo na odprttem ali v zaprtem prostoru. Ta igra je v Sloveniji zelo razširjena, med zamejskimi Slovenci v Trstu in Gorici pa je skoraj popolnoma neznana. Pred leti so rokomet pri nas začela gojiti Italijanska društva in nekaj uspehov je doseglo športno društvo ACLI, ki ima ekipo sestavljeno z igralci, ki so svojčas prišli iz Istre, kjer so že zdavnaj igrali rokomet. To društvo je sedaj eno najmočnejših v Italiji.

Ker je igra postala zelo priljubljena po vsem svetu in se vedno bolj množijo vrste navijačev, so letos prvič vključili rokomet v športne discipline olimpijskih iger. Na olimpijskih igrah so prej samo enkrat igrali veliki rokomet, to je bilo leta 1936 v Berlinu.

Zakaj je rokomet postal tako priljubljen? Ker so pravila igre zelo enostavna, da jih vsakdo hitro dojame, in ta enostavnost omogoča tudi najmlajšim, da se takoj oprimejo rokomet in ga igrajo. Igralec se mora samo privaditi žoge, kako jo mora držati in zalučati v nasprotnikova vrata. Žoge pa ne sme obdržati v roki več kot tri sekunde, z njim pa ne sme narediti več kot tri korake. To je vse. V primerjavi z ostalimi igrami je za rokomet potreben sorazmerno majhen prostor, pritikline pa so zelo preproste. Tudi oprema ne zahteva velikih denarnih žrtev, sama igra pa je zelo dinamična, borbeno, hitra in zanimiva in zaradi tega tudi zelo privlačna, bodisi za odrasle fante in dekle-ta kot za najmlajše. Ponekod so rokomet uvedli na šolah in ga učenci zelo radi igrajo. Igra sama pomaga pri telesnem razvoju, obenem pa se med igralci zelo razvijejo spretnost in refleksi, zaradi česar postaja rokomet važen element pri poučevanju telesne kulture.

BURJA PIHA

(Janez Bitenc)

**ZAPOJMO
VESELO**

Janez Bitenc

Burja pi-ha čez go-re, dežek pada na polje. Sonceseskoz
ve-je směje, veter pa o — blake šte-je: en, dva, tri, pojdi ven ti!

ŠOLARJI PIŠEJO

SREČANJE S PESNIKOM

Počitnice sem letos preživel na lepem, sončnem in zelenem Dolenjskem v Šmarjeških toplicah, 80 kilometrov od Ljubljane, ali 60 kilometrov od Zagreba. Poleti so tam odprli novi, odprti 50-metrski bazen.

Tam sem imel priliko spoznati pesnika in pisatelje Danila Gorinška. V Mladinski reviji Galeb sem večkrat zasledil pesmi in kraje sestavke za otrocke, ki jih je on napisal.

Z Gorinškom smo hodili na kratke izlete in se med seboj pogovarjali.

Dnevi so hitro minevali. Prišel je dan odhoda, in žal mi je bilo, da ga ne bom več poslušal. Obljubila sva si, da se bova srečala preko Galeba.

Gorinškove pesmi za otroke so zelo lepe. Te najdemo v njegovi zadnji pesniški zbirki »Vrtljak«.

Igor Švab

I. a r. srednja š. »Ivan Cankar«
SV. JAKOB

nosti. Na koncu smo še zapeli »Našo pesem«. Franko je v našem imenu pozdravil prisotne in napovedoval spored. Vsi so nam ploskali. Nato so recitirali in peli še učenci italijanske šole. Svečanost je zaključil domači pevski zbor »Srečko Kumar«, ki je zapel tri pesmi.

Med govorom smo slišali, da bodo našo šolo poimenovali po Alojzu Gradniku. Na šoli že stoji plošča z njegovim imenom. Vendar bo svečanost poimenovanja ob koncu šolskega leta. Tudi tedaj bomo nastopili z lepim sporedom.

Ko je bilo slovesnosti konec, so si gostje ogledali šolo. Naše mamice so prišle z nami v razrede. Vsi smo bili veseli in nasmejani.

Prav lepo je v naši novi šoli!

Učenci

4. r. šole no REPENTABRU

MOJ BRATEC

Moj bratec se imenuje Marko. Hodi v vrtec v Lonjer. Iz vrtca prihaja popoldne ob štirih.

Vedno se rad igra z avtomobili.

2. r. KATINARA
Barbara Saksida

MOJ BRAT

Moj brat se imenuje Mauro. Obiskuje trgovsko šolo.

Mauro je priden in se uči. Doma rad pomaga. Včasih mi nagaja. Vseeno se imava rada.

2. r. KATINARA
Igor Kakovič

DRAGI GALEB

Že več let te pridno prebiram. Zelo mi ugajajo povesti v nadaljevanjih. Rada rešujem uganke. Lani sem bila izžrebana in sem dobila lepo knjigo.

Težko sem letos čakala nate, pa vendor si prišel. Vesela sem, ker prinašaš mnogo zanimivosti in pesmic. Kar hitro te preberem, zato si kmalu želim naslednjo številko.

Lepo te pozdravlja tvoja zvesta bralka

Nadja Bizjak

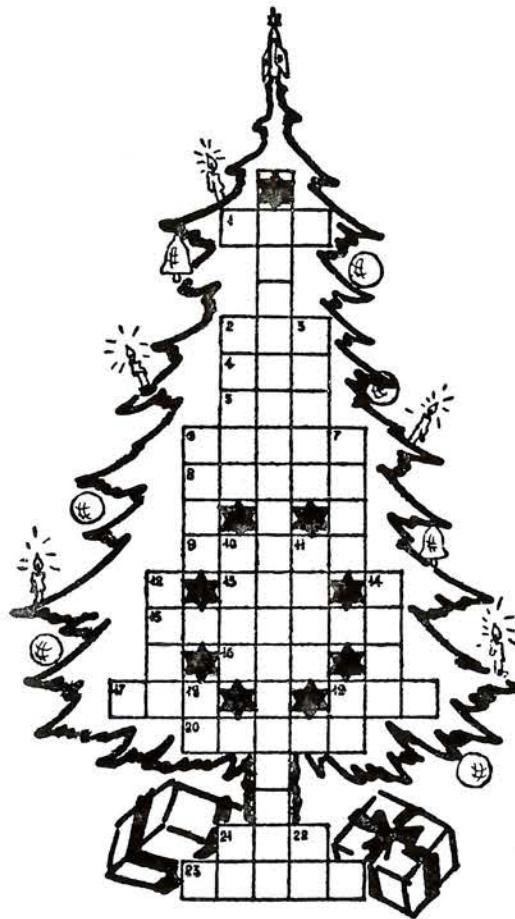
5. r. REPENTABOR

ZA BISTRE GLAVE

KRIŽANKA »NOVOLETNA JELKA«

Vodoravno: 1. število, 2. hišni čuvaj, 4. ženski glas, 5. on in ona skupaj, 6. jemlje ga tisti, ki odhaja, 8. pomemben, 9. majhna gostilna, pivnica, 13. koža brez k, 15. skrbi za čistočo na cesti, 16. ločilni veznik, 17. hoditi, 19. ptič, ki se rad šopiri, 20. smučarsko središče nad Bohinjem, 21. kesanje, 23. velika goba.

Navpično: V sredini je voščilo, 2. italijansko žensko ime, 3. so loterijske in športne, 6. sestrin mož, 7. prislov, 10. italijanska prestolnica, 11. najdražja oseba, 12. prebiva v samostanu, 14. ljubkovalno ime za očeta, 18. rimsko število štiri, 19. mednarodna avtomilska oznaka Poljske, 21. časovni veznik, 22. na avtomobilskih tablicah iz Sarajeva.

DVE UGANKI

(Danilo Gorinšek)

Gre, pa nima nič nožic,
še leti — brez perutnic,
brez života obleži,
dolgo pol sveta teži ...

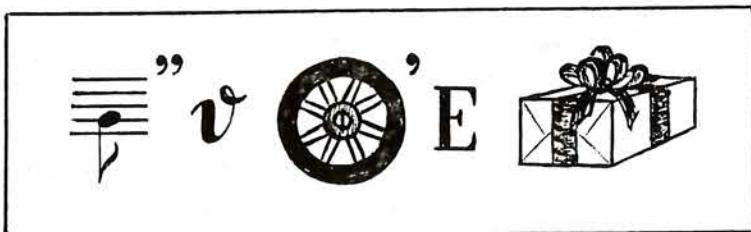
Z neba ptički letajo,
kakor puhek mehki so,
deca brž jih polovi,
v trdo žogo spremeni ...

ZAMENJAVA ČRK

LONEC	( )	KOZAK	( )
RIS	( )	TOČAJ	( )
OLIVA	( )	SREDA	( )
KISANJE	( )	KOS	( )
PETA	( )	KAMEN	( )
MUTEC	( )	SLOG	( )
TUREK	( )	TALAR	( )
VILA	( )	KOL	( )
PREČA	( )	TOPEL	( )
ROG	( )	KOVAČ	( )
KOLAČ	( )	PLAČA	( )
SLIVA	( )	SIV	( )
OKEL	( )	TEK	( )

Vsaki besedi zamenjavaj eno črko in dobil boš novo besedo. Novo črko vpiši v oklepaj. Ob pravilni rešitvi boš v oklepajih bral voščilo.

REBUS

Rešitev ugank pošljite najkasneje do 10. v mesecu na naslov: Uredništvo
GALEBA — Lojze Abram, Ul. G. Amendola 12 — 34134 TRST.

REŠITVE UGANKE IZ 2. ŠTEVILKE

KRIŽANKA — *Vodoravno*: 1. kolo, 4. tara, 7. one, 8. ko, 9. od, 10. sol, 12. osa, 14. bor, 16. kos, 17. vez, 20. ol, 21. in, 22. oko, 24. lira, 25. uboj. *Navpično*: 1. kor, 2. on, 3. les, 4. to, 5. rosa, 6. Ada, 8. klovn, 11. ob, 13. voli, 15. RE, 16. kol, 18. zob, 19. moj, 21. ia, 23. ko.

KRIŽANKA — *Vodoravno*: 1. kača, 4. era, 6. on, 7. hip, 9. ta, 11. Ra, 12. os, 13. do, 14. en, 16. ak, 17. tir, 19. as, 21. ara, 22. revi. *Navpično*: 1. ko, 2. Anton, 3. ah, 4. ep, 5. Ana, 8. in,

10. as, 11. rokav, 13. da, 14. Eva, 15. ti, 17. ta, 18. rr, 20. si.

POSETNICE — Možje so po poklicu: astronom, knjigovez in novinar.

ŠTEVILČNA UGANKA — Ključ: 1, 2, 3 = nož; 4, 5, 6, 7 = klet; 8, 9, 10, 11 = gram; 12 = I. Predgovor se glasi: LAŽ IMA KRATKE NOGE.

DODAJANJE ČRK — Maslo, iti, vroč, isto, glas, dlan, Drava, Volga, izid, smeh, enota, obrv, danica, krov, grad, izliti, kjer. Iz dodanih črk je nauk naslednji: SIVI GLAVI SE ODKRIJ.

REŠITVE SO POSLALI: Elena Hlabijan, Franko Pečar, Silvana Sancin, Deja Kozina, Florijan Žerjal, 3. r. DOLINA. Vesna Bajc, 4 r. ROJAN. Tanja Kuret, 3 r. RICMANJE. Tanja Santin, Donatella Crisma, Dorina Križman, Tatjana Blokar, Moreno Grison, 3. in 4. r. DOMJO. Andrej Pupis, 3. r. SESLJAN. Fabij Kandot, Melita Tence, Sonja Savi, Letizia Soave, Marjetica De Matteis, Tanja Sedmak, Aleksander Sedmak, 4. r. KRIŽ.

IZŽREBANI SO BILI IN DOBE NAGRADO: Florijan Žerjal, 3. DOLINA. Dorina Križman, 3. r. DOMJO. Andrej Pupis, 3. r. SESLJAN. Tanja Sedmak, 4. r. KRIŽ.